

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Politiikan ja talouden tutkimuksen laitos	
Tekijä-Författare-Author Kalatie, Heli			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Informaation merkitys vertikaalisissa rajoituksissa: määrähinta- ja määrärajoitesopimukset			
Oppiaine-Läroämne-Subject Kansantaloustiede: Kansantaloustieteen yleinen linja			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu -työ	Aika-Datum-Month and year 2010-05-06	Sivumäärä-Sidantal- Number of pages 59	
Tiivistelmä-Referat-Abstract <p>Kilpailu on oleellinen osa markkinoiden toimintaa. Reaalimaailmassa kilpailu ei kuitenkaan ole täydellistä vastoin kuin taloustieteessä usein oletetaan. Yritykset pyrkivät rajoittamaan kilpailua monella tavalla, sillä se mahdollistaa usein yksittäiselle yritykselle suuremmat voittomarginaalit. Vertikaaliset rajoitukset ovat esimerkki kilpailua rajoittavista toimista. Vertikaalisilla rajoituksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä valmistajayrityksen jälleenmyyjälle asettamia ehtoja ja rajoituksia.</p> <p>Tässä opinnäytteessä tarkastellaan kahta vertikaalista rajoitusta: määrähinta- ja määrärajoitesopimusta sekä niiden hyvinvointivaikutuksia. Keskeisenä tekijänä tarkastellaan informaation merkitystä vertikaalisten rajoitusten haitallisuuteen. Luvussa 2 esitellään Chicagon koulukuntaa myötäilevä malli, jossa kuluttajien hyvinvointi lisääntyy vertikaalisten rajoitusten johdosta. Tämä malli on kahden perättäisen monopolin malli ja on oletettu täydellinen informaatio. Luvussa 3 esitellään päämies-agentti – teoriaa, joka pyrkii löytämään optimaalisia sopimuksia epäsymmetrisen informaation vallitessa. Päämies-agentti – teoria johdetaan vertikaaliseen rakenteeseen, jossa valmistaja on päämies ja jälleenmyyjä agentti. Luvussa 4 käsitellään kaksi mallia, joissa molemmissa tarkastellaan määrähinta- ja määrärajoitesopimusta epäsymmetrisen informaation vallitessa. Epäsymmetrinen informaatio aiheuttaa sekä haitallisen valikoitumisen ongelman että moraalikato-ongelman. Valmistajayritys pyrkii suunnittelemaan sellaisen sopimuksen, joka minimoisi epätäydellisestä informaatiosta johtuvat ongelmat. Luvun 4.1 malli (Martimort ja Piccolo 2007) on kahden peräkkäisen monopolin malli ja luvussa 4.2 (Acconcia et al 2008) oletetaan kilpailu valmistajatasolla. Tulokset eivät kuitenkaan anna yksiselitteistä vastausta näiden vertikaalisten rajoitusten haitallisuudesta.</p> <p>Luvun 4.1 analyysi nostaa kuitenkin esille kaksi pääkohtaa. Ensiksikin valmistajayritys pitää aina parempana määrähintasopimusta, sillä kontrolli jälleenmyyjään on parempi kuin määrärajoitesopimuksessa. Määrähintasopimus voi kuitenkin vähentää tietyissä olosuhteissa tuotannollista tehokkuutta enemmän kuin määrärajoitesopimus, joten kuluttajien hyvinvointi voi tämän seurauksena alentua. Toiseksi näytetään, että jos vertikaalinen rakenne kokonaisuutena pitää määrähintasopimusta parempana, on tämä sopimusmuoto parempi myös kuluttajille.</p> <p>Luvun 4.2 mallissa tuodaan mukaan jälleenmyyjän ulkopuolinen optio. Acconcia et al (2008) tulkitsivat ulkopuolisen option voivan tarkoittaa myös kilpailua valmistajatasolla. Riippuen ulkopuolisen option vaikutuksen suuruudesta saadaan kolme eri tulosta: (1) määrähintasopimus on haitallinen kuluttajille, (2) vertikaalinen rakenne kokonaisuutena pitää määrärajoitesopimusta parhaimpana tai (3) määrähintasopimus tuottaa kaikkien osapuolten kannalta optimaalisen tuloksen. Jälkimmäinen tulos saadaan ainoastaan, jos ulkopuolisella optiolla on vähäinen vaikutus.</p> <p>Tämän opinnäytteen tulokset tuovat erityisesti mielenkiintoista tietoa määrärajoitesopimuksesta. Vaikka määrähintasopimusta pidetään lainsäädännössä yleisesti haitallisempina sopimusmuotona, näyttää se kuitenkin lieventävän epäsymmetrisestä informaatiosta johtuvia hyvinvointitappioita paremmin kuin määrärajoitesopimus.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords kilpailupolitiikka vertikaaliset rajoitukset epätäydellinen informaatio			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			